

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

4. Vltimum Argumentum principale ponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

tur hæc consequentia; quia inter res distinctas triplex tantum unio est possibilis secundum communem Philosophiam, & Theologiam. prima informationis: secunda continuationis, aut contiguationis: tertia terminationis substantialis, seu suppositionis, ut ostenditur materia de Incarnatione: Deus autem non vnitur illi volitioni, tanquam terminus illius, ut constat; nec deinde vnitur per continuationem, aut contiguationem, quia non est res corporea: ergo relinquatur sola unio informationis, & receptionis formæ in subiecto.

SVBSECTIO IV.

Vltimum argumentum principale ponitur.

Quia alias Deus erit compositus, consequens est absurdum, sequela probatur: nam ubi est distinctio, & unio, ibi est compositio: sed hic est distinctio volitionis à deo secundum contrarios, & non potest non esse unio vnus ad alterum, alias deus non redderetur volens per illam volitionem. Dices, minime sequi Deum esse compositum, nam si secludas vel sola mente Deum à volitione, deus ipse non remanet compositus, sed fit compositio ex deo, & ex volitione; deum autem in se simplicissimum cum alio extremo componere quoddam tertium minime repugnat; nam Christus dominus vere est quoddam compositum ex Verbo simplicissimo, & ex humanitate. Sed contra, quia non solum Theologia naturalis & supernaturalis relegat à deo compositionem substantialem, sed etiam accidentalem seu substantiæ diuinæ cum alio tertio extremo, seu quod idem est, distincto à deo adveniente ipsi, & deum ipsum actuante ut videtur est apud omnes Theologos cum b. Tho. sup. q. 3. quia hæc compositio argueret manifeste in ipso deo carentiam alicuius perfectionis, alia autem est ratio de compositione Christi Domini ex Verbo, & humanitate, quia cum humanitas non adveniat Deo, tanquam actus connaturalis Dei, imo neque tanquam vllō modo Dei actus (non enim actuatur Deum) neque unio hæc humanitatis ad Verbum, neque compositio ex iis duobus extremis vnitis resultans derogat Dei simplicitati, & perfectioni; at si volitio Dei erga creaturas à deo distingueretur, & distincta à deo vnum tertium cum ipso componeret, ille actus esset actus connaturalis dei & deum actuaret, & esset dei accidens, cum deo iam in suo esse completo adveniret, tanquam actus intrinsecus potentie connaturali, hæc autem omnia pugnant evidenter cum diuina perfectione; maneat ergo cum communi sententia nullam volitionem Dei erga creaturas distingui à parte rei ab ipso deo. Et ratio est, quia actus vitalis si distinctus est à deo realiter, producit de substantia ipsius dei, unde intelligi non potest, quin productio eius sit vera effectio, & cum non sit creatio quia id, quod ex substantia est, non fit ex nihilo: ergo eriteductio ex supposito subiecto, ac per consequens intercedit ibi vera ratio potentie actiue, & passivæ.

Confirmatur; nam illa volitio per vos ita est in deo ut eius formalitas realis potuerit non esse; dum autem non esset, ideo non haberet esse quia Deus non voluisset communicare illi esse, &

dum fuit ideo habuit esse, quia Deus, seu diuina voluntas communicavit illi esse: ergo talis communicatio fuit vera effectio, causatio, & dependentia in genere cause efficientis; quia omnis actio, per quam fit, vel communicatur aliquid esse quod non est de essentia rei productæ, est vera effectio, & causalitas: ergo talis actus liber pendebat à deo tanquam à Creatore, seu causa efficiendi dante illi esse: ergo est vere creatura. Item nam si à deo non efficitur illa realis formalitas volitionis: ergo est à se ipsa: ergo non potuit non esse; nam quicquid est, & potuit non esse, ab alio efficitur, & in tantum potuit non esse in quantum causa efficiens potuit non influere in illā, & hinc communiter concludimus contra Durandum omnes creaturas immediate effici à deo, quia deus potest destruere omnes, neque potest intelligi, quomodo destruat illas, seu non efficiat illas, quam aut non influendo in ipsas aut cessando ab influxu, quo antea illas efficiebat, falsum autem esse consequens, scilicet falsum esse volitionem illam Dei esse creaturam, probatur, nam volitio illa, qua Deus vult alia à se, est æterna, ut infra ostendetur, nulla autem creatura est æterna, nam omnia Deus in principio, seu in tempore creavit iuxta communem Theologiam, Patres & illud Genes. [In principio creavit deus celum & terram.] Item quia Deus volendo, creavit omnia, & eius diuina volitio fuit principium creandi omnem creaturam, quod tamen falsum esset, si ipsa volitio esset creatura, non enim posset esse principium producendi seipsam. Præterea, nam creatura non potest cum deo vniri secundum communem Theologiam, nisi hypoteticè, & quia intellectio increata Dei non potest immediatè vniri hypoteticè creaturæ, asserimus communiter non posse ex vlla persona hominem intelligere cognitione increata Dei: ergo neque poterit Deus velle volitione creata; nam ut volitione creata vellet, oporteret hanc vniri Deo, & eius voluntati, cui tamen vniri non potest, ut patet ex proxime dictis.

Vltimo si actus liber Dei distingueretur à parte rei à deo, & adiungeretur actui necessario, aut adderetur ipsi, ille esset omnino posterior natura, quam actus necessarius; quia omne necessarium est independens à libero: sed pro illo priori, pro quo intelligitur in deo actus necessarius, intellectus, & voluntatis dantur processionem Verbi, & Spiritus sancti: ergo pro posteriori naturæ, quo intelligitur actus liber eiusdem intellectus, & voluntatis dabitur alia duplex processio quod est summum absurdum, sicut & quod in diuinis dantur duo verba, & duo Spiritus sancti: illatio sic probatur quia non est maior ratio, ob quam Deus per actum necessarium producat Verbum & Spiritum sanctum potius quam per actum liberum, cum in Cæterani doctrina hic etiam infinitus sit, & intrinsecè existens in deo.

Dices, id esse impossibile, quia sequeretur personas per actum liberum productas esse quid liberum & quod potuissent non existere, sed sane si hoc derogat diuinæ personæ, quia Deus est, etiam derogabit actui libero, qui Deus est; quare falso conceditur deo actus liber distinctus à parte rei à deo, qui quoad intrinsecum potuerit non esse in illo realiter. Præterea, quia ea formalitas distincta à natura Dei, habebit sane aliquod principium sui productivum; nam diuinis rationibus non repugnat esse ab aliquo productas,

Quaest. II. In quo consistat actus liber Dei. 391

has, ut constat in Filio, & Spiritu sancto, imo solus Pater, qui est prior origine ceteris personis est improductus; cetera vero, quae ab ipso ante operationem intellectus distinguuntur, producta sunt: ergo etiam haec formalitas actus liberi producta erit, quippe ponitur distincta, neque villa potest discriminis ratio assignari quare omnia alia, quae in diuinis à prima persona distinguuntur, producta sint, & non haec; si autem producta est euidenter sequitur esse formalitatem creatam ut distinguitur à diuina; nam Ariani, ut negaret Filio diuinitatem, assererebant ipsum fuisse productum à voluntate libera, & indifferenter ad existendum, & non existendum; ex hoc autem inferebant, esse creaturam, Patres autem, & Concilia existimauerunt, consequentiam necessariam esse; ideo Antecedens negandum arbitrati sunt; atque decreuerunt processionem Filij liberam non esse, sed necessariam, ut videtur in Concilio Toletano XI. *can. 3. Conciliorum in professione fidei*, ubi variis modis explicatur, sicut Pater necessarius, & ex aeternitate est Pater; ita habere Filium necessario, & ex aeternitate sibi aequalem de ipsius substantia, quod dilucide docet Augustinus 15. *de ciuit. Dei, capite 10. D. Thom. prima parte, quaest. 41. artic. 1.* sed actus liber dei, si productus est libere, & indifferenter productus est, ita ut poterit non produci, & per consequens non habere esse, & existentiam, nam alias non esset actus liber; ergo non est diuina, & increata formalitas, sed limitata, & creata: consequentia solida est secundum mentem Patrum.

Nec valet ad hoc solutio Fonseca dicentis, actum illum liberum esse solam extensionem diuinæ volitionis intrinsecam ipsi, unde dum actus liber datur in deo, solum additur quaedam extensio diuinæ voluntati, ratione cuius ipsa, quae solum amabat necessario deum, extenditur ad amandum creaturas libere & contingentem.

Sed haec solutio continet mera verba, neque iure differt à Caietani sententia, unde si differt ab illa, incidit in opinionem supra late refutatam eorum, qui complent actum liberum extrinsecè per connotatum creatum, de quo nihil hic agendum, quia satis supra actum est.

Quod autem non differat à sententia Caietani, si recedat ab hac, patet manifeste, quia extensio illa constituit actum liberum per distinctum à necessario: sed illa extensio est intrinseca formalitas in deo, quae quia libera est, contingens est formaliter per vos, ac proinde potest esse, & non esse in deo, nam salua tota essentia actus necessarij, potuit non existere in deo: sicut multae extensiones actuum liberorum, quae potuerunt esse, non sunt actu, existente completa diuina volitione necessaria: ergo talis extensio distinguitur à parte rei ab ipso deo, patet consequentia ex supradictis, quia ea distinguuntur realiter quae separantur realiter hoc est, quae ita se habent, vt vno existente, & persistente, alterum desinat, vel possit desinere esse: sed illa extensio diuinæ volitionis ad creaturas futuras, & actuales libera intrinsecè existens in deo, potuit ita separari à diuino esse vt existente, & persistente illo, potuerit non esse: ergo distinguitur à deo, & sic non erit deus à parte rei, quia quod distinguitur ab alio, dicit negationem illius, & non est illud à quo distinguitur, vt supra late demonstrauimus. Ecce quomodo Fonseca sententia, & sententia Caietani coincidunt in vnum, docendo actum liberum dei distinguere realiter ab ipso deo, unde omnia argumenta

facta in presenti sectione contra Caietanum eodem modo videntur contra Fonseca à primo vsque ad vltimum de productione.

Nam ut bene aduertit P. Suarez, propter hanc solutionem non variari inconueniens supra illatum, scilicet hanc realem additionem extensionis necessario petere aliquam realem productionem à diuina voluntate libera, aut effectiorem seu causalitatem, aut quouis alio nomine nuncupetur; quia existentia intrinseca in deo alicuius formalitatis, quae potuerit non esse in deo, & separari ab illo realiter, non potest intelligi sine additione, & augmento reali, ut videtur est in creaturis, & hoc necessario petit productionem realem, ut patet ex dictis contra Caietanum; neque obstat potest quod illud augmentum, vel additio fiat cum identificatione: tum quia fictitia est haec, nam id, quod potest non esse in aliquo, semper distinguitur ab illo, & quod semper distinguitur nunquam potest identificari, ut supra late demonstrauimus; Tum etiam, quia si per impossibile concedatur talis identificatio, non minuit, sed potius auget difficultatem; nam ad hoc videtur requiri maior efficacia; nam magis est facere, ut duo, quae secundum se erant distincta, identifcentur, & coalescant in vnam simplicem formalitatem, quam quod vniantur. In presenti autem perfectio libera, & necessaria secundum se, seu praecisa actione, vel determinatione diuinæ voluntatis ita sunt distincta, ut altera sit non ens, seu ens possibile tantum; altera sit ens necessarium; ergo ut illud ens possibile sit, non solum ens actu, sed etiam sit ipsummet ens necessarium sine vlla distinctione ab illo: magna certe vis, & plusquam efficacia requiritur, etenim si illa perfectio libera ex ente possibili fieret ens actu vnitum tantum enti necessario, & non vnum, & idem cum illo, necessaria esset efficientia, vel actio: multo ergo magis necessaria est vt non solum fiat ens actu vnitum, sed etiam vnum.

Explicatur exemplo filiationis diuinæ; nam quia persona filij in diuinis existit, & datur distincta realiter à Patre ex vi fecunditatis ipsius; necesse fuit, ut intercederet vera productio: ergo similiter, quia actus liber dei distinguitur à parte rei, ab ipsa voluntate, debet intercedere inter voluntatem, & actum liberum vera, & realis productio, unde cum ei tribuitur aliquid, quod sine efficacia habere non potest, & simul dicitur in re non distingui vilo modo à suo principio, contradictoria dicuntur. Accedit, quod necessarium erit fieri, esse in Deo perfectionem pendentem ab actuali existentia creaturae aut facta aut futura in sua propria duratione; illa enim perfectio libera, quam habet deus, ex eo quod liberaliter voluit mundum creare, ita dicit habitudinem transcendentem ad creaturam, vt existentem aliquando, ut nullo modo possit esse in deo sine tali existentia creaturae; sed hoc certe absurdissimum est, quod vixitum indigeat Deus vilo modo creatura sua ad habendam aliquam perfectionem, siue magnam, siue paruum, siue intensiuam, siue extensiuam, quod patet ex supradictis de independentia diuina, ubi efficaciter probauimus, nullam dependentiam dari in Deo respectu creaturarum; quia dicit Deus in se omnimodam & omnimodam independentiam; & amplius virgetur ex sententia recepta inter aduersarios dicentes, absurdum esse admittere in deo relationes reales ad creaturas, ut actu existentes, & ab illis vt sic dependentes; quia impossibile existimant aliquid reale

reale esse in Deo, quod ab actuali existentia creaturæ pendeat, siue ut à termino, siue ut à conditione necessaria, siue quacunque alia ratione, quia quidquid in Deo est necessario est Deus, & ideo nullo modo potest esse dependens, sicut nullo modo potest non esse. Quod autem aliquomodo penderet à creatura, potest non esse, sicut illa: ergo minus id dicendum est de actibus liberis voluntatis diuinæ.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria soluntur.

384 **A**D argumentum secundæ sententiæ concedo maiorem, & nego minorem. Ad probationem minoris distinguo maiorem, quod est capax habendi aliam perfectionem distinctam formaliter à parte rei, & per additionem formalem realem illius concedo, aliam perfectionem virtualiter solum distinctam & solum virtualiter additam nego, & hoc modo est Deus capax alterius perfectionis distinctæ ab illa, quam nunc habet, de quo latissime agendum nobis est *questione sequenti*, quod non solum non dicit imperfectionem in Deo potentialitatis, sed potius summam, & infinitam actualitatem, & summam, ac infinitam eminentiam diuini esse, ut patet ex dicendis.

Ad argumenta tertiæ sententiæ, & ad primum distinguo maiorem, supponit nouam aliquam additionem, &c. formalem solum nego, formalem, vel virtualem, aut æquiualentiam concedo. Item concedo minorem, concedo consequentiam, & distinguo aliam minorem, non est facta in Deo formaliter à parte rei concedo, æquiuolenter, aut virtualiter, nego; de quo infra latius.

Ad confirmationem nego maiorem, si vniuersaliter loquatur de omnibus actibus liberis, tam efficacibus, quam inefficacibus, quia ut supra late demonstrauimus, actus inefficaces etiam si sunt liberi, nihil reale tribuunt creaturis, imo si loquamur de efficacibus, nullum esse intrinsecum physicum immediate conferunt creaturis, sed solum mediante omnipotentia; sed licet concedamus omnes actus efficaces tribuere immediate aliquid esse intrinsecum physicum, (quod supra negauimus, & oppositum eius efficaciter probauimus, eo quod multi actus efficaces sunt in Deo, qui solum mutationem moralem faciunt in creaturis) nihilominus tamen illud esse intrinsecum nullo modo constituit actum liberum formaliter, quia est effectus illius, & effectus non constituit suam causam, ut supra latissime demonstraui, ac proinde tale esse intrinsecum non potest facere aduersariæ sententiæ, quæ intendit tale esse creatum constituere actum liberum.

Ad secundum argumentum respondeo, verum esse quod Verbum diuinum non mutetur per vniionem hypostaticam: sed hoc non est propter rationem, quam ibi perperam, ac falso assignat Pater Alarcon dicendo, [vniionem hypostaticam intrinsece dumtaxat se habere respectu humanitatis, & non respectu Verbi diuini;] nam Verbum diuinum intrinsece vnitur per illam vniionem humanitati Christi: ergo vniio hypostatica intrinseca est respectu Verbi diuini: consequentia est clara, quia impossibile est, quod aliquid intrinsece constituitur per aliquam rationem formalem, vel

quasi formalem, & quod talis ratio formalis non sit intrinseca respectu illius, quod intrinsece constituitur per talem rationem formalem; ideo enim Pater æternus habet actum liberum intrinsecum, quia actus liber intrinsece constituit ipsum amantem simul cum reliquis personis diuinis, quæ simul cum Patre per talem actum, constituentur in esse amantium intrinsece creaturas. Item recte colligimus, relationem Filij esse intrinsecam Verbo diuino quia intrinsece constituit ipsum in esse Filij respectu Patris æterni, imo è contra euidenter sequitur effectum, vel quasi effectum formalem non posse esse intrinsecum, sed extrinsecum, quando ratio formalis extrinseca est respectu subiecti; ideo enim paries visus est denominatio extrinseca, Item columna dextera, Deus creans, amans, & intellectus à creatura; quia rationes illæ formales non intrinsece, sed extrinsece se habent respectu subiectorum quæ constituunt, & denominant.

Atqui vniio hypostatica constituit Verbum diuinum non extrinsece vnium humanitati: ergo vniio hypostatica non est extrinseca respectu Verbi diuini, sed potius intrinseca respectu illius.

Antecedens illud sic demonstratur, primo quia Verbum diuinum subrogatur loco suppositiuitatis humanæ: sed suppositiuitas humana non est solum extrinsece vnita humanitati, sed potius maxime intrinsece, ut constituat vnum ens per se intrinsecum, quale est suppositum intellectuale, & persona, quæ quia est per se principium operationum vitalium intrinsecarum; ideo debet esse vnum per se intrinsecum: ergo Verbum diuinum, quod constituit vnum suppositum intellectuale, & vnam personam perfectissimam Christi, quæ est maxime vnum ens per se intrinsecum, intrinsece debet vniri humanitati, & constitui intrinsece vnium ipsi ut constituat vnum principium per se vitalium operationum, & suppositum intrinsece loco personalitatis humanæ ipsam humanitatem Christi nominari.

Vegetur amplius, & sit secundum argumentum quia si Verbum diuinum non esset vnium intrinsece humanitati, inter Verbum diuinum, & humanitatem non intercederet vera intrinseca vniio: ergo Christus esset ens per accidens, ac proinde non esset absolute, ac simpliciter vnus, quia ens per accidens potius est plura simpliciter, quam vnum, ut videre est in acervo lapidum, in populo, & exercitu; sed Christus simpliciter & absolute est vnus; ut dicitur in symbolo Athanasij ibi, [qui licet Deus sit, & homo, non duo tamen, sed vnus est Christus, vnus autem non conuersione diuinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum, vnus omnino, non confusione substantiæ, sed vnitatem personæ; nam sicut anima rationalis, & caro vnus est homo, ita Deus & homo vnus est Christus:] ergo Christus non est ens per accidens, sed ens per se; quod patet ex verbis nuper citatis symboli, ubi non solum dicitur vnus simpliciter, & absolute, sed etiam dicitur esse vnum, sicut homo est vnus: sed homo est vnum ens per se intrinsecum; ergo Christus, qui comparatur tali vno, est vnum ens per se intrinsecum, & non vnum ens per accidens.

Illam primam consequentiam patet manifeste; quia ideo populus, exercitus, acervus lapidum, & paries vnus non sunt per se vnum, sed entia per accidens, quia constitutiva illorum non vniuntur intrinsece, sed extrinsece, & ideo ex creatura, & intellectu ne diuina, per quam cognoscitur talis creatura non resultat vnum ens per se simpliciter, sed potius vnum ens